

světová škola

Jak začít
www.globalactionschools.org

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of ActionAid and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

© ActionAid 2006

Permission need not be sought to reproduce these materials, provided copies are only made in educational establishments and that such copies are not sold, hired or lent to any other individuals or organisations or used in any other publications.

EUROPEAN
COMMISSION

obsah

Úvod	4
Akce ve školách	5
Modelová světová škola	8
Krok 1: Učit se	9
Krok 2: Zjišťovat	25
Krok 3: Jednat	49

úvod

Cílem této příručky je, aby se globální témata a projekty staly podstatnou součástí života a mravních principů školy. Tento materiál vysvětluje, jak mohou mít malé změny v každodenním chodu škol kladný vliv na život v chudších zemích.

Úkoly vyžadují aktivní přístup studentů a nutí je do vedení vlastních projektů postupně ve třech fázích:

Učit se

Úvodní aktivity ukáží studentům důležitost globálních témat a pomohou jim pochopit, jak mohou pozitivně ovlivnit celosvětovou chudobu.

Zjišťovat

Aktivity se soustředí na *Šetření světové školy*, které studenti využijí ke zjištění, nakolik jejich škola pomáhá nejchudším zemím světa.

Jednat

Aktivity vedou studenty k využití výsledků z kroku 2. Studenti vyzvou svou školu ke změně. Tyto aktivity studentům pomohou zpracovat akční plán, přijmout opatření a zvážit jejich dopad.

Každý krok zahrnuje několik činností, ze kterých je možné vybírat. Vyžadují určité dovednosti a lze je využít vedle řady dalších aktivit uvedených na www.globalactionschools.org. Hodí se do různých vyučovaných předmětů a pro všechny věkové kategorie.

Výchozí metodologie je založena na učebních metodách využívajících zapojení účastníků (participatory rural appraisal techniques - PRA), které byly

vytvořeny v méně ekonomicky rozvinutých zemích. Povzbuzují lidi ke společnému vymezování témat podstatných pro jejich život. Využívají škálu učebních stylů postavených na aktivním zapojení studentů do výuky a velké množství vizuálních pomůcek. Cílem metodologie je vést studenty k porozumění, ke stanovení osobní role v komunitě a k odpovědnému chování.

akce ve školách

Do projektu Světová škola by se měla zapojit celá školní komunita. Cílem projektu je omezování celosvětové chudoby. Studenti zjišťují, jak je jejich škola organizována a prostřednictvím malých školních projektů se snaží o zlepšení života v chudších zemích.

Hlavní cíle projektu Světová škola jsou:

- akce na podporu práv všech dětí
- akce za spravedlivější obchod (fairer trade)
- akce týkající se změn klimatu.

Tabulka níže znázorňuje, jak lze tyto cíle převést do školních projektů.

Cíl	Projekt	Dopad
AKCE NA PODPORU PRÁV VŠECH DĚTÍ	<ul style="list-style-type: none">• Včlenění globálních témat a témat souvisejících s lidskými právy do školních osnov - například právo na vzdělání, právo na zdravotní péči, jídlo a přístřeší, právo na bezpečí; rovná práva pro všechny, včetně dívek• Studenti se mohou zapojovat – prostřednictvím dotazů a aktivním přístupem k výuce – do zvyšování povědomí o lidských právech a ovlivňování osob, které mají vliv na změny v ochraně lidských práv	<ul style="list-style-type: none">• Škola propojí studium v učebnách s odpovědným chováním• Studenti vnímají dopad vlastního chování a postojů, ale i chování školy na celosvětovou chudobu• Studenti jsou schopni klást otázky svému okolí, čelit nejistotě a změnám• Studenti a učitelé respektují práva všech
AKCE ZA SPRAVEDLIVĚJŠÍ OBCHOD	<ul style="list-style-type: none">• Využívat zboží a služeb, které byly pořízeny, aniž by byli nějak poškozeni jejich výrobci či životní prostředí v chudších zemích	<ul style="list-style-type: none">• Spravedlivější obchodní vztah mezi výrobci a spotřebiteli• Menší poškozování životního prostředí• Omezení celosvětové chudoby
AKCE TÝKAJÍCÍ SE ZMĚN KLIMATU	<ul style="list-style-type: none">• Omezit množství spotřebované energie• Omezit, znovu využívat a recyklovat odpad• Využívat energii z obnovitelných zdrojů a surovin s nízkým obsahem uhlíku	<ul style="list-style-type: none">• Nižší účty za energie• Méně emisí oxidů uhlíku• Omezení změny klimatu• Menší celosvětová chudoba

Akce na podporu práv všech dětí

Kvůli chudobě je dětem upíráno právo na vzdělání, zdravotní péči, jídlo, přístřeší a bezpečí. Každý den 30 000 dětí zemře na choroby, kterým lze předcházet a které je možné léčit, 800 milionů lidí hladoví. Nejméně 100 milionů dětí na světě si nemůže dovolit chodit do školy, z toho 60% jsou dívky.

Školy mají klíčovou roli při zvyšování povědomí o globálních otázkách prostřednictvím školních osnov a propojováním výuky s praktickými aktivitami. Například v roce 2005 se přes 120 zemí zapojilo do výzvy "Pošli svého kamaráda do školy", která připomíná světovým vůdcům jejich závazek poskytovat bezplatné a kvalitní vzdělání všem dětem do roku 2015.

Studenti vyrobili více než 4 miliony postaviček představujících děti, které nechodí do školy. Tyto postavičky popsali hesly zdůrazňujícími důležitost vzdělání a poslali je ministrům a hlavám států po celém světě.

Akce za spravedlivější obchod

Školy mohou nakupovat spravedlivě obchodované výrobky. Tím si jsou jisty, že výrobci ani životní prostředí v chudých zemích nebyli poškozeni. To znamená spravedlivou cenu zaplacenou za zboží, dlouhodobé smlouvy, které představují pro výrobce jistotu a pro mnohé i trénink obchodních dovedností potřebných k rozvoji podnikání.

Nákup výrobků pro školu může mít vliv i na životní prostředí v chudších zemích, třeba nákup papíru a dřeva. Například v jihovýchodní Asii je mnoho lesů káceno kvůli výrobě papíru, což způsobuje výrazné sociální střety. Původní obyvatelstvo může být v důsledku toho vysídlováno ze svého domovského území. Nakupováním recyklovaného papíru lze jednoduše přispívat k překonávání těchto problémů.

Akce týkající se změn klimatu

Globální chudoba a klimatické změny jsou neoddělitelně propojeny. Chudé země přispívají nejméně k poškození klimatu a zároveň, vzhledem ke své bezbrannosti, jsou nejvíce postiženy jejich důsledky.

Trpí výkyvy klimatu jako jsou povodně, velké bouře, rozšiřování pouští a sucho. Také se obvykle nachází v oblastech s vyšším rizikem katastrof, a přitom mají slabý sociální systém, který by umožnil jejich následky zvládnout.

Změna klimatu ještě zvyšuje nerovnosti v dostupnosti zdravotní péče a přístupu k základním potřebám jako je jídlo a čistá pitná voda. Chudí farmáři v tropických oblastech světa jsou málokdy schopní dosáhnout základní životní úrovně vzhledem ke snížení dešťových srážek, zhoršování kvality půdy a zvýšenému výskytu extrémního počasí. Toto navíc nepříznivě ovlivňuje výživu místního obyvatelstva a může zničit místní ekonomiku.

Bohaté země se musí ujmout vedoucí role v úsilí o omezování změn klimatu. Aby se problém nevymkl kontrole, potřebuje Západ snížit emise skleníkových plynů o 60-80% (podle úrovně v roce 1990) do roku 2050.

Školy mají také velmi důležitou roli. Patří jim velký počet budov v Evropě, takže i malé změny mohou mít značný vliv na život v chudších zemích.

Afrika má již nyní vysoce rozmanité a nepředvídatelné podnebí. Globální oteplování je ještě zhoršuje. V Sahelu poklesl roční průměr srážek o 25% za posledních 30 let (podle modelů klimatických změn). Nikde jinde to není tak zjevné jako v regionu Turkana v severozápadní Keni, který zasáhlo v posledních 40 letech pětkrát velké sucho.

Místní farmářka, Anna Nangolol, říká o současném suchu v Turkaně toto: "Tohle sucho je velice špatné. Minulá sucha byla krátká a poté začalo pršet. Tohle vypadá, že nikdy neskončí a naše krávy a kozy se přestaly množit. I když deště nakonec přijdou, bude trvat dlouho, velice dlouho než se počet našich zvířat vrátí na stejnou úroveň."

modelová Světová škola

Činnosti, které charakterizují modelovou Světovou školu:

- Škola respektuje práva, vyznává rozmanitost, staví se předsudkům a inspiruje studenty k tomu, aby vyznávali pozitivní postoje a hodnoty.
- Celá školní komunita je aktivně zapojena do omezování globální chudoby organizováním projektů na podporu práv dětí, za spravedlivý obchod a ke změně klimatu.
- Studenti jsou motivováni k vnímání souvislostí mezi tím, co studují, jakým způsobem funguje škola a jaké jsou dopady vlastních rozhodnutí na lidi a lokální i globální životní prostředí.
- Studenti průběžně monitorují a vyhodnocují globální chování školy, objevují nové a smysluplné způsoby, jak měřit dopad svých projektů a prosazují změny.
- Škola má dobře rozvinutou spolupráci s okolím, vazby na rodiče/opatrovníky, jiné školy a nevládní organizace.
- Jsou navazována partnerství se školami a komunitami v jiných zemích za účelem porozumění a poznávání jiných způsobů života, výměny zkušeností a spolupráce.
- Škola je vnímána jako vzor vhodného chování ve středu komunity, inspiruje místní podniky a další k podobným akcím.

krok 1: učit se

Cílem kroku 1 je:

- zkoumat důležitost globálních témat
- pochopit, že vlastní aktivitou lze kladně přispívat k omezování celosvětové chudoby
- sdělovat svá zjištění kreativním způsobem.

Aktivity představují studentům globální témata z řady různých úhlů. Pomáhají jim vybírat a analyzovat informace z různých zdrojů dat jako jsou texty, mapy, nákresy, obrázky a film.

Studenti jsou pak povzbuzováni k tomu, aby zkoumali souvislosti mezi vlastními životy a životy lidí v jiných částech světa. Aktivity ukazují, jak mohou mít i malé školní projekty výrazné globální důsledky.

Aktivity také pomáhají studentům sdělovat svá zjištění kreativním způsobem prostřednictvím psaní textů, mluveným slovem, vizuálními prostředky, technologií a médií. Studenti se naučí, že zvyšování povědomí o globálních tématech je prvním krokem ke změnám.

Aktivity na výběr:

Pro začátek	11	Sdělování zjištění	15
První dojmy	11	Psaní článků	15
Mapa myšlenek	11	Nástěnky a webové stránky	15
Mapování školy	11	Hraní rolí	15
Ideální svět	11	Nakreslené příběhy	15
Hlava a pata	12	Plakáty, letáky, pohlednice	15
Pomíchané údaje	12	Pracovní listy ke kroku 1	16
Záhadné téma	12		
Zkoumání globálních témat	13		
Globální rámečky	13		
Fotografie pro inspiraci	13		
Řetězec proč-proč-proč	13		
Strom problému	13		
Debata o tématu	13		
Kolo témat	13		
Kompas	14		
Spojnice života	14		
Vybírání příběhů	14		

pro začátek

První dojmy

- Vyberte obrázky a/nebo filmové klipy ke globálním tématům a napište pět slov, které vystihují jejich obsah.
- Ke každému slovu napište symbol: + ke slovům s pozitivním významem, např. zajímavý, barevný; - k negativním slovům, např. nešťastný, nudný.
- Nyní se podívejte, jestli jsou dojmy spíše pozitivní nebo negativní, sečtete počet pozitivních a negativních slov.
- Diskutujte: Z čeho myslíte, že vychází vaše dojmy? Jaké jsou v porovnání s dojmy ostatních? Jak myslíte, že se mohou změnit vaše první dojmy?
- Můžete první dojmy z témat a míst zkoumat také tak, že obrázky nebo filmové klipy sestříháte, aby dávaly jiný význam. Můžete tvořit pozitivní/negativní nebo ideální/reálné titulky, otázky na účel obrázků a filmů, např. zpravodajství, získání peněz. Zastavujte film a ptejte se studentů, co čekají, že bude následovat.

Mapa myšlenek

- Představte si určité globální téma jako mapu myšlenek. Napište téma do středu papíru nebo tabule, řikejte slova, která vás v souvislosti s tímto tématem napadají a pište je okolo. Neexistují dobré ani špatné odpovědi.
- Slova spojte mezi sebou.
- Diskutujte o významu slov ve vztahu k tématu. Jsou to významy záporné nebo kladné?

Mapování školy

- Vymyslete symboly pro znázornění školy, např. nějaký symbol, který představuje učení. Symboly umístěte na zeď nebo na zem.
- Každý student namaluje symbol vyjadřující místo, kde žije, a umístí jej k symbolu školy na zeď nebo na podlahu.
- Namalujte symboly představující další vzdálenější místa, na která mají studenti vazby, např. místa, která navštívili nebo jiné země, kde žijí jejich přátelé nebo rodiny. Symboly umístěte kolem symbolů školy.
- Když je mapa hotová, vysvětlete význam každého symbolu a ptejte se třeba: O čem jsme hovořili? Co jsme se naučili? Co je možné ještě dodat? Čím je mapa užitečná? Komu mapa patří?

Ideální svět

- Přemýšlejte, jak by měla vypadat vaše škola/místo, kde žijete/svět za deset let. Co by mohlo být na světě, co tam teď není?
- Nápady přeneste na plakáty nebo mapy, psaným slovem nebo kresbou.
- Prodiskutujte, které z těchto věcí jsou nejdůležitější a nejvíce realistické a jak jich lze dosáhnout. Zvažte: Kdo má největší moc měnit věci? Co myslíte, že můžete udělat vy? Koho můžete ovlivnit, aby se věci změnily?
- Vytvořte listinu deseti přání obyvatel zeměkoule, jak by měl svět v budoucnosti vypadat.

Hlava a pata

- Vyberte si soubor výstřížků (např. texty, mapy, obrázky nebo nákresy) o 3 různých globálních tématech. Nakopírujte je nebo natiskněte na malé kartičky.
- Vytvořte tabulku s názvy globálních témat ve sloupcích a výstřížků v řádcích.
- Vyměňte si grafy a kartičky s kamarády a přiřadte správný výstřížek ke globálnímu tématu.

Pomíchané údaje

- Vyberte globální téma a napište 5 řádek o jeho příčině a historii, užíjte slova jako nejprve, potom a nakonec. Použijte informace z rozhovorů, map, nákresů, obrázků a filmových klipů. Každou větu napište na zvláštní kus papíru.
- Zamíchejte papírky a požádejte kamaráda, aby je seřadil v logickém pořadí.
- Ke zvýšení obtížnosti mohou být klíčová slova nebo fráze zakryty. Řadit lze také obrázky a filmové záběry.

Záhadné téma

- Jednotlivci si vytvoří seznamy globálních témat, např. migrace, globální oteplování. Jedno téma vždy vyberou a přilepí jej na záda někoho jiného tak, aby každý měl na zádech nějaké téma.
- Procházejte se po třídě a ptejte se otázkami, na které lze odpovídat jen "Ano" nebo "Ne", abyste zjistili, jaké záhadné téma máte na zádech.

zkoumání globálních témat

Globální rámečky

- Zjistěte si informace o jednom globálním tématu a použijte je k vyplnění pracovního listu *Globální rámečky*. Můžete je využít k napsání nového článku (tištěného nebo online), abyste zdůraznili důležitost vybraného tématu.

Fotografie pro inspiraci

- Vyberte obrázek ke globálnímu problému a umístěte jej do středu pracovního listu *Fotografie pro inspiraci*. Odpovídejte na otázky, které jej obklopují.
- Následující otázky mohou být přidány pro zvýšení obtížnosti: Komu je určeno toto téma? Jaký má tato fotografie význam? Proč byla pořízena? Kolika lidí se dotýká uvedené téma? Reagovali by různí lidé na fotografii stejným způsobem?

Řetězec proč-proč-proč

- Použijte pracovní list *Řetězec proč-proč-proč* k úvaze, proč ke globálním problémům dochází.
- Napište téma do rámečku vlevo a stále se ptejte proč.
- Podívejte se do každého rámečku a ptejte se: Je správné, že se tohle děje? nebo Co můžeme udělat pro to, aby se věci změnily? Odpovědi pište různými barvami ke každému rámečku.
- Tento úkol lze pozměnit a užít otázku Jak, jak, jak? Jak jsou projekty školy provázány s globálními problémy?

Strom problémů

- Načrtněte strom. Na kmen napište nějaký globální problém, kořeny popište jeho příčinami, větve následky, plody návrhy možných řešení.
- Proberte následující otázky: Jak je strom užitečný pro pochopení problému? Která část stromu je podle vás nejdůležitější? Existují jiné způsoby, jak problém znázornit užitečným a jednoduchým způsobem?
- Okolnosti problému mohou být namalovány i jako řeka. Příčiny jako její přítoky a důležité události například jako povodně či vodopády.

Debata o tématu

- Zjistěte argumenty na podporu nějakého globálního tématu a argumenty proti. Vepište je do rámečků v pracovním listě *Debata o tématu*. Zvažujte argumenty a vepište závěry do rámečku ve spodní části stránky

Kolo témat

- Na pracovní list *Kolo témat* napište několik globálních témat z různých kategorií. Jedno téma může patřit do více kategorií.
- Do rámečku pod kruh popište témata slovy, která se vážou k příslušné kategorii. Zvažte souvislosti mezi kategoriemi, např. Může se problém týkat školy, aniž by se týkalo celého světa? Jsou peníze součástí každého problému?

Kompas

- Doprostřed pracovního listu *Kompas* napište vybraný globální problém, diskutujte o něm. Reagujte na otázky, které jej obklopují. Můžete to udělat před diskuzí o problému a/nebo poté.
- Porovnejte si odpovědi s ostatními ve třídě, doplňte všechny podstatné informace.

Spojnice života

- Namalujte velký kruh, který představuje svět, a položte ho na zem nebo připevněte na zeď. Nad kruh umístěte důležité problémy, které se dotýkají fungování školy. Napište je například na lepící papírky.
- Postupně berte jednotlivé problémy a přemýšlejte, jak se dotýkají jiných míst na světě. Namalujte čáru přes střed světa a na její konec pište odpovědi.
- Zvažte: Zasahuje tento problém lidi stejně nebo různě? Jak? Existují nějaké související problémy? Jak byste mohli zjistit více?

Vybírání příběhů

- Sbírejte informace o globálním tématu ze zpráv, např. z novin, webových stránek, TV. Různá zpravodajství vybírají jiné informace a kladou důraz na něco jiného.
- Zvažte: Jaký je titulek? Proč je takový a ne jiný? Kolik řádek je na stránce? Kolik je na stránce obrázků? Čí pohled je zahrnut a který je vynechán? Co nám nesdělili? Čí názor jsme neslyšeli? Proč?
- Vytvořte si vlastní zpravodajskou stránku. Rozmyslete si, jaký bude titulek, poselství zprávy a zda budete volit spíše psané slovo, nebo obrázy. Vysvětlete proč.

sdělování zjištění

Psaní článků

- Napište článek o globálním tématu a zahrňte fakta, citace a obrázky. Články jsou dobrý způsob, jak podrobně popsat informaci z různých úhlů.
- Použijte *Osnovu pro psaní zpráv* a pracovní list *Debata o tématu* jako pomůcku pro uspořádání informací.
- Rozhodněte, kde bude článek publikován, např. leták, noviny, časopis nebo webové stránky. Zvažte: Do které části publikace by se můj článek nejlépe hodil? Kdo ho bude číst? Proč by si měli chtít můj článek čtenáři přečíst?
- Oslovte editora, pošlete mu shrnutí článku a přesvědčte ho, aby jej zveřejnil (viz pracovní list *Osnova pro psaní přesvědčovacích dopisů*).

Nástěnky a webové stránky

- Vytvořte nástěnku nebo webové stránky dostupné pro celou školu i její návštěvníky školy. Jde o efektivní způsob, jak předávat obecné i aktualizované informace o problému.
- Rozmyslete si, co budete sdělovat a čím upoutáte pozornost. Připojte informaci, jak si lidé mohou zjistit více a jak se mohou zapojit, např. letáky s dalšími fakty a kontakty, které si mohou odnést/stáhnout.

Hraní rolí

- Zahrajte scénku o typické situaci související s nějakým globálním problémem. Je to dobrý způsob procvičení mluveného projevu a slouží k poznávání odlišných úhlů pohledu na problém.
- Diváci volají "Zastav se a přemýšlej" na účinkujícího. Ten odpoví na otázky, které v daný moment posluchači mají.
- Zvažte: Myslí si různé postavy podobné věci? Proč? Kdo ovlivnil to, co si myslí?
- Vyměňte si role, abyste pochopili pohled jiných postav.

Nakreslené příběhy

- Použijte obrázky jako jsou fotografie, film, karikatury a kresby k vyprávění o nějakém problému. Obrázky jsou užitečné pro upoutání pozornosti, popisují posloupnost událostí a představují různé perspektivy, např. fotografie ukazující protikladné aktivity nebo karikatury znázorňující protichůdné pohledy.

Plakáty, letáky, pohlednice

- Navrhněte plakát, leták, pohlednici nebo něco jiného, co může být rychle distribuováno mezi velký počet lidí.
- Dejte mu podobu, která přitáhne pozornost, včetně výrazného titulku a/nebo loga.
- Promyslete jeho účel, např. šokovat, propagovat určité téma, nebo přesvědčit lidi, aby se zapojili.
- Přidejte informaci o tom, jak se lidé mohou zapojit.

Pracovní listy ke kroku 1

Globální rámečky

Globální téma

Fakta a čísla

Citace

Diagramy

Mapa

Obrázky

Jiné

fotografie pro inspiraci

• Týká se lidí ve škole?

• O jaký problém jde?

• Dotýká se lidí v chudších částech světa?

• Ovlivňuje životní prostředí v chudších oblastech světa?

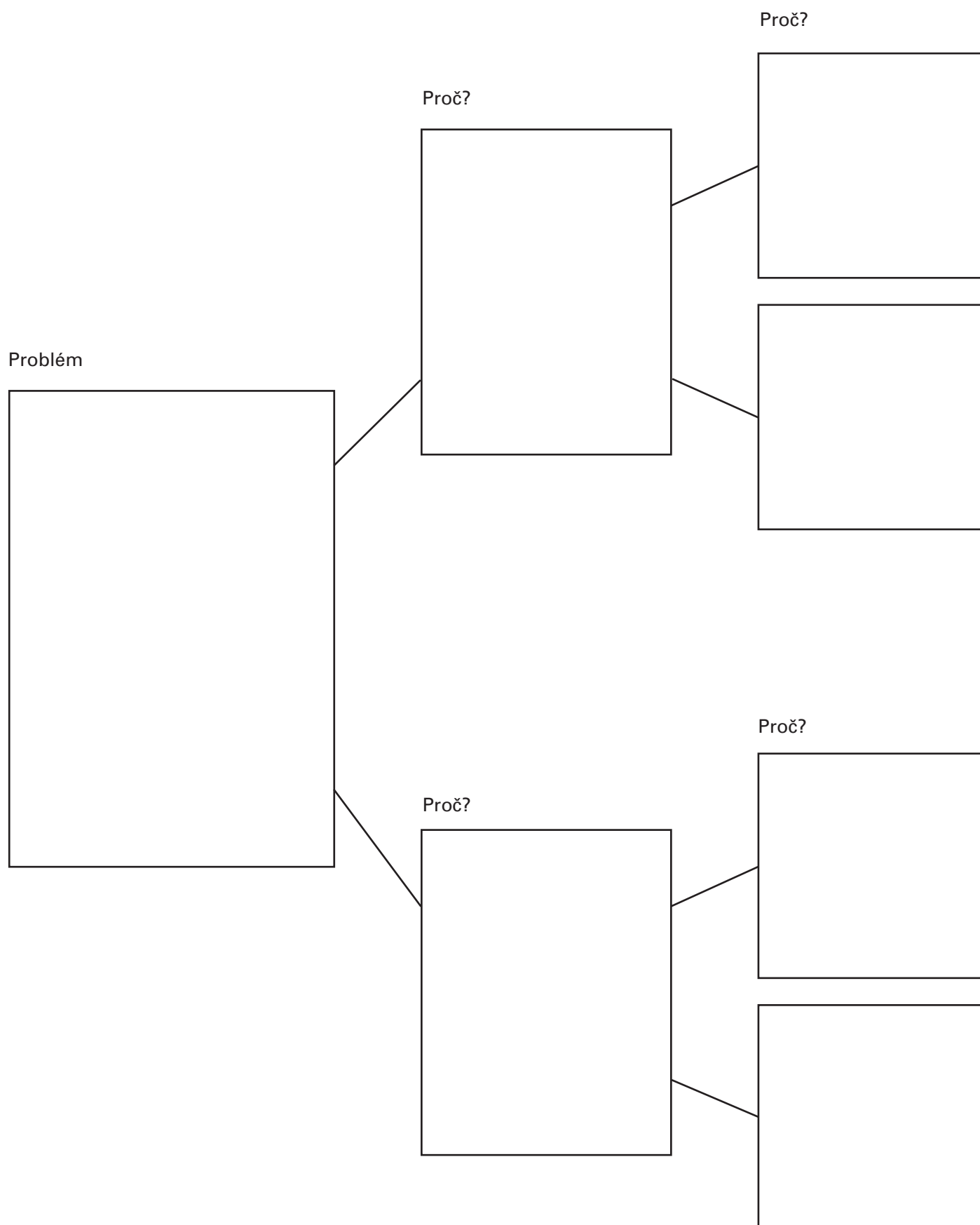
• O čem v souvislosti s ním přemýšlíte?

• Jaké pocity ve vás vyvolává?

• Co vás k němu napadá za otázky?

• Zasahuje životní prostředí v okolí školy?

řetězec proč-proč-proč

debata o tématu

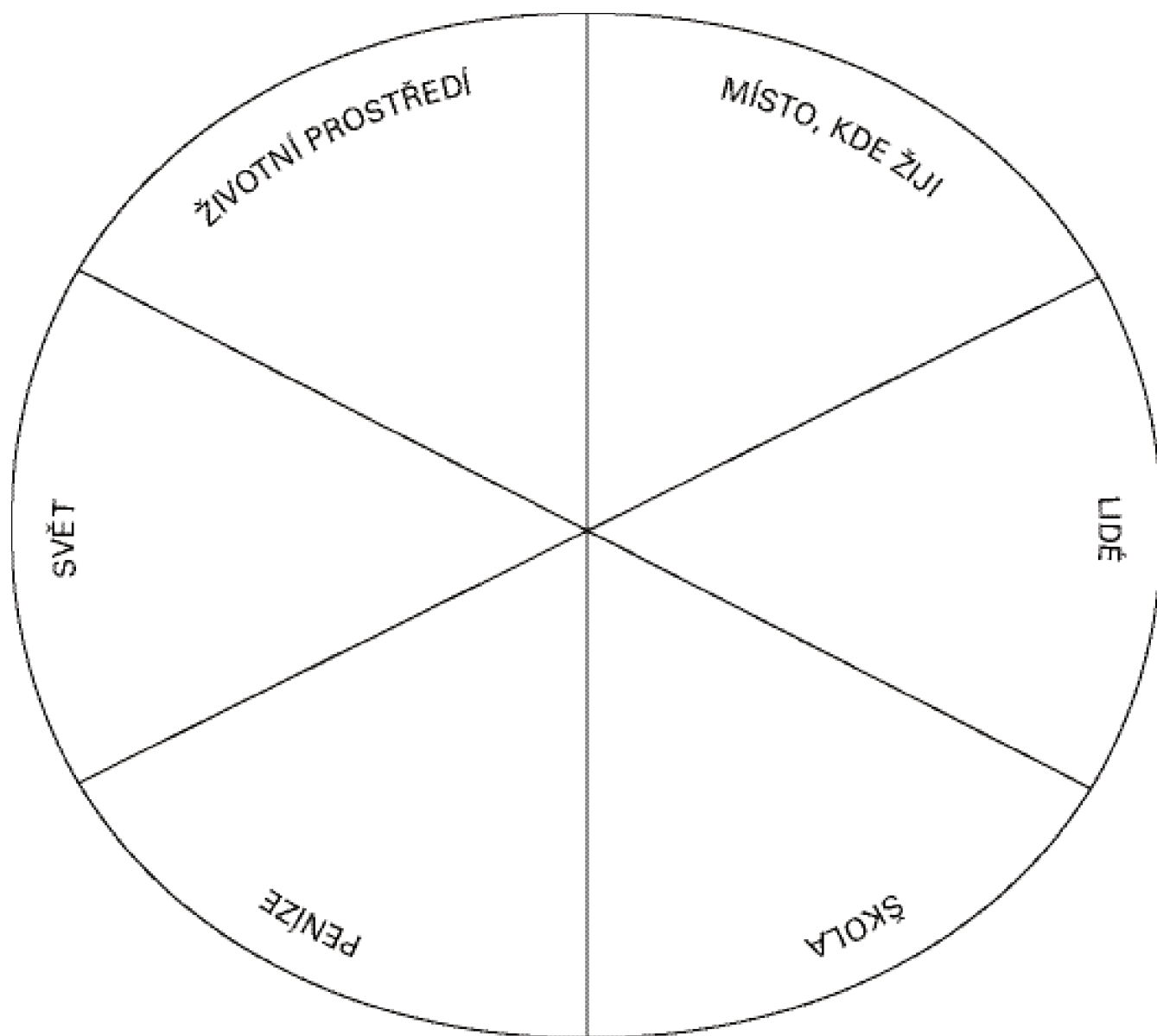
Globální téma je

Argumenty pro téma:

Argumenty proti tématu:

Po seznámení se s výše uvedenými argumenty si myslím:

kolo témat

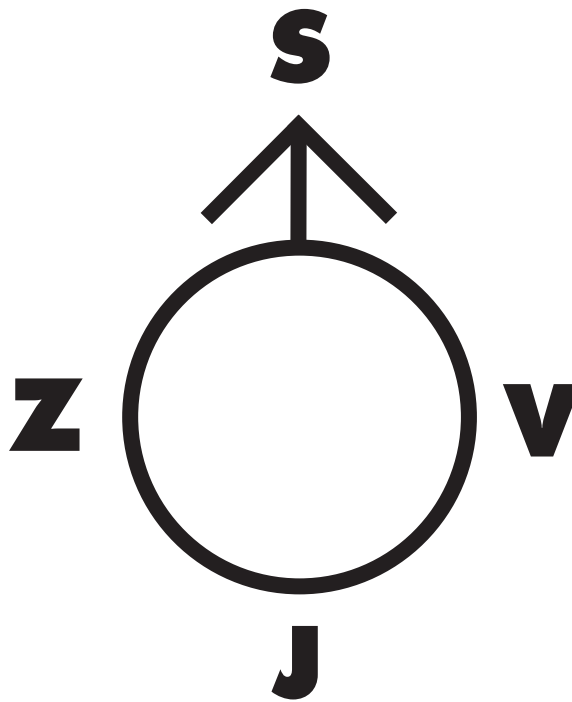

Společnost (Sociální aspekty)

- Souvisí nějak se společností nebo jednotlivci?
- Jak ovlivňuje vás, vaši školu, lidi, v místě, kde žijete a lidi v jiných zemích?
- Existují nějaké podobnosti nebo rozdíly?

Zdroje (přírodní aspekty)

- Souvisí s přírodou nebo životním prostředím?
- Zasahuje ŽP v okolí vaší školy? Jak? Ovlivňuje ŽP ve světě? Jak?
- Působí na ŽP všech částí světa stejně?

Výnos (ekonomické aspekty)

- Souvisí nějak s ekonomikou a penězi? Jak?
- Dotýká se chudých i bohatých lidí stejně? Proč?

Jednání (politické aspekty)

- Kdo rozhoduje, co se s problémem stane? Kdo má největší vliv?
- Kolik moci máte vy, abyste problémy řešili?
- Co byste mohli udělat?

osnova pro psaní zprávy

Globální téma

Tato zpráva je o

Účel
Účelem této zprávy je... ..

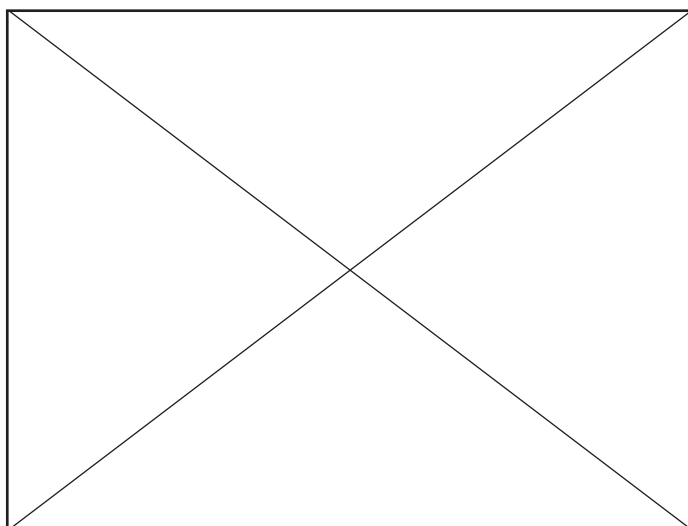
Okolnosti tématu

Zde jsou některá fakta k tématu:

- 1.
- 2.
- 3.

Obrázek

Zde je fotografie k tématu. Ukazuje...

Případová studie

Zde uvádím příklad toho, jak může problém zasáhnout konkrétní lidi...

Shrnutí

Závěrem shrnuji.....

krok 2: šetření

Cílem kroku 2 je::

- zjistit, co vaše škola dělá pro omezení celosvětové chudoby
- sebrat dat a sdělit výsledky kreativním způsobem.

Cílem šetření projektu Světová škola je získat podrobnou zprávu o tom, jak se vaše škola chová z globálního hlediska. Zahrnuje práci s dotazníky pro měření různých oblastí fungování školy, např. výuka v učebnách, stravování, spotřeba energie na osvětlení. Vyhodnocuje také, co se dělá na podporu práv všech dětí, pro spravedlivější obchod a omezování změn klimatu.

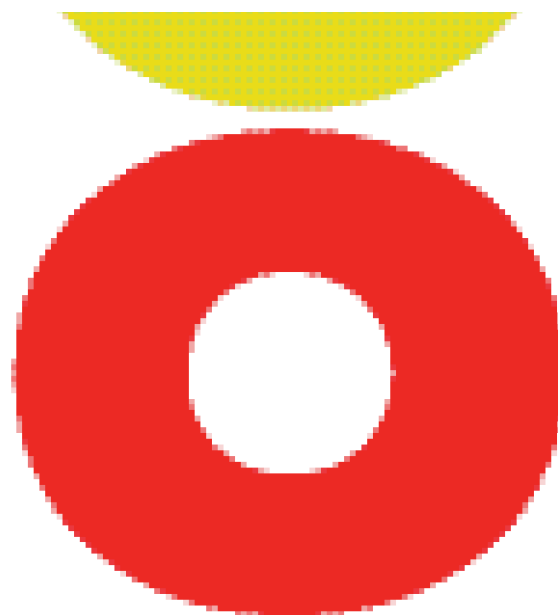
Přípravné aktivity napomáhají studentům rozhodnout se jak, kdy a kde provést šetření a posbírat podklady.

Po ukončení šetření jeden učitel ze školy podá zprávu o jeho výsledcích ústřednímu organizačnímu týmu tohoto projektu (na www.globalactionschools.org). Zde budou údaje uloženy a porovnány s podklady z jiných škol a také s novými výsledky poté, co se ukončí krok 3.

Studenti následně informují o výsledcích celou školu, aby zvýšili povědomí o tom, co už se dělá pro snížení celosvětové chudoby a co je třeba ještě změnit. Například vyzdobí školní chodby znázorněním vzdáleností, které musí potraviny urazit z místa, kde byly vyrobeny, až do školní jídelny. Výzdoba může zahrnovat koláž druhů potravin a tras, kterými se dostaly do jídelny. Studenti mohou natočit rozhovory s pracovníky jídelny, učiteli a studenty, mohou nakreslit obrázky vyjadřující souvislosti mezi potravinovými kilometry, změnou klimatu a chudobou ve světě.

Aktivity na výběr:

Příprava šetření	26
Základní pravidla	26
Kdo, kdy, kde?	26
Metoda mapování myšlenek	26
Vše zaznamenat	26
Šetření Světové školy	27
Informování o výsledcích	45
Shromáždění	45
Dotazníky, průzkumy, rozhovory	45
Grafy před a po	45
Výzdoba školních chodeb	45
Psaní dopisů	45
Pracovní listy ke kroku 2	46

příprava šetření

Základní pravidla

- Pročtěte si Šetření Světové školy. Zahrnuje zkoumání fungování školy, studenti si všímají věcí, které doposud nemuseli vnímat.
- Před zahájením šetření je důležité ustanovit soubor základních pravidel, např. brát v úvahu a respektovat názory všech.
- Promyslete, které oblasti jsou studentům pro zkoumání dostupné a které nejsou. Zjistěte, s kým studenti mohou hovořit, s kým nikoli atd.
- Jakmile jsou pravidla stanovena, přiřaďte k nim symboly pro zjednodušení/vizuální charakteristiku.
- Vyvěšte pravidla na viditelném místě, doplňujte je a pozměňujte dle potřeby.

Kdo, kdy, kde?

- Použijte pracovní list *Kdo, kdy, kde?* pro organizaci šetření.
- Rozhodněte, kdo je odpovědný za jednotlivé části šetření. Části šetření mohou být rozděleny mezi různé třídy, skupiny nebo dvojice.
- Jmenujte místa ve škole, kde mají probíhat jednotlivé části šetření. Zvažte, kde zjistíte informaci, kterou potřebujete. Potřebujete souhlas ke vstupu?
- Zvolte den a hodinu, kdy šetření proběhne, např. 4 hodiny odpoledne ve středu. Je důležité zopakovat šetření v přesně stejný čas o pár dní později, aby bylo zajištěno platné srovnání.

Metoda mapování myšlenek

- Vytvořte mapu myšlenek k úvaze, jak k šetření přistoupit.
- Zvažte, jaké bude třeba vybavení, např. nástěnka, pero, fotoaparát nebo gumové rukavice.
- Zvažte, koho se zeptat na další informace (vychovatelé, dozor v jídelně, školní rada, učitelé...) Je třeba oslovit někoho mimo školu? Jak se s ním spojíte? Kdy můžete očekávat odpověď?

Vše zaznamenat

- Rozhodněte se, jak zaznamenávat získané poznatky ještě před zahájením šetření. Posbírejte co nejvíce podkladů.
- Použijte pracovní list *Vše zaznamenat* pro debatu o vhodných způsobech záznamu poznatků – text, obrázky, čísla, nahrávky, osoby.
- Vyberte dva nebo více nápadů a použijte je v průběhu šetření. Inspirujte se v části "Informování o výsledcích".

Šetření na světových školách

Šetření má tři sekce:

- Sekce 1: Projekty na podporu práv všech dětí
- Sekce 2: Projekty za spravedlivější obchod
- Sekce 3: Projekty týkající se změn klimatu

Každou sekci tvoří otázky, odpovědi na ně zaberou určitý čas. Odpovězte na co nejvíce z nich.

Všechny otázky zahrnují měření. Pokud by vás napadl lepší způsob, jak měření provést, prosíme napište o něm ústřednímu organizačnímu týmu tohoto projektu (www.globalactionaschools.org). Chceme, aby šetření bylo co nepraktičtější.

Některé otázky si lze vyložit různě a mohou být zodpovězeny více způsoby. Nejdůležitější zde je klást otázky stejně, když šetření opakujete, aby bylo možné srovnání.

Na závěr nezapomeňte vše zaznamenávat. Podpořte všechna čísla fotografiemi, filmovými klipy, náčrty, rozhovory atp. Jedině tak můžete informovat ostatní poté, co je šetření skončeno.

O vaší škole

Název:

Adresa:

Země:

Počet studentů:

Sekce 1: Akce na podporu práv všech dětí

Tato sekce zjišťuje:

- kolik se toho dozvíte o globálních tématech ve škole
- ve kterých vyučovacích předmětech se o nich učíte
- zda jste se někdy zapojili do nějakých projektů.

Čím více se učíme o globálních problémech, tím spíše se zapojíme do projektů za omezení chudoby a podporu dětských práv, jako je právo na vzdělání, zdravotní péči, stravu, přístřeší a bezpečí.

1A Co se učíte

Kolik se toho dozvíte o globálních tématech ve škole?

Globální témata	Kolik se o těchto tématech dovídáte?			Ve kterých vyučovacích předmětech se o těchto tématech učíte?
	Mnoho	Něco	Nic	
Lidská práva				
Fair trade				
Změna klimatu				
Jak ovlivňujeme život v chudých zemích				

1B Uskutečněné akce

Podílel jste se někdy na projektu, který se týkal globálního tématu a zahrnoval některou z následujících aktivit?

Akce	Ano/Ne
Psaní článků	
Výroba a distribuce plakátů/letáků	
Vytvoření informační vývěsky/výstavky	
Výroba krátkých filmů	
Hraní představení, např. pouliční divadlo	
Vytvoření webové stránky	
Výroba nástěnky	
Výzdoba či umění, např. malby na stěnách, sochy	
Organizace shromáždění	
Pozvání přednášejících do školy	
Zapojení se do rozhodování ve škole, např. školní rada	
Vyplňování dotazníků, provádění průzkumů nebo rozhovorů	
Oslovení médií, např. noviny, TV	
Psaní dopisů vlivným lidem	
Fundraising	
Protestování	
Účast na kampani za lidská práva, např. projekt "STOP dětské práci"	
Organizace kampaně, např. za úsporu energie	
Jiné:	

Sekce 2: Akce za spravedlivější obchod

Tato sekce zjišťuje množství výrobků, které škola nakoupila při dodržení pravidel spravedlivého obchodu. Týká se potravin, jiných výrobků i recyklovaných produktů, které přispívají k omezování chudoby ve světě tím, že:

- nepoškozují lidi, kteří je vyrobili,
- jsou šetrné k životnímu prostředí.

Značka Spravedlivý obchod (Fair Trade) zaručuje, že farmáři v chudších zemích dostali spravedlivě zapláceno za svou práci. Je však pravda, že ne všechny spravedlivě obchodované produkty mají tuto značku.

Například mezinárodní nevládní organizace Rada pro správu lesů (Forest Stewardship Council, FSC, v ČR Pracovní skupina pro certifikaci lesů FSC) certifikuje stromy a dřevěné výrobky na důkaz toho, že pochází z dobře obhospodařovaného lesa.

2A Potraviny

Potraviny	Znáte některé z následujících fairtradových výrobků?	Víte, kde se dají koupit?	Koupili jste si někdy?
Čaj			
Káva			
Čokoláda			
Banány			
Jiné			
Celkový počet studentů			

2B Nepotraviny

Znáte některé nepotravinové fairtradové výrobky? Které?	Koupili jste si někdy?

2C Recyklované výrobky

Papír

Kolik balíčků papíru se nakupuje na kopírování a tisk každý školní rok (1 balíček=500ks)?

Je částí tohoto objemu i recyklovaný papír?

Jaký je podíl recyklovaného papíru? (v%)

%

Sešity

Kolik si za jeden školní rok student z vaší třídy průměrně koupí sešitů?

Kupuje si někdo sešity vyrobené z recyklovaného papíru? Kolik studentů?

Jaký je z celkového počtu podíl studentů, kteří si kupují sešity z recyklovaného papíru? (v%)

Toaletní papír

Kolik rolí toaletního papíru se koupí na vaší škole za jeden rok?

Je částí tohoto objemu i recyklovaný toaletní papír?

Jaký je podíl recyklovaného materiálu (v%)

%

Napadají Vás jiné recyklované nebo ekologicky šetrné výrobky?

%

%

%

Sekce 3: Akce ke změně klimatu

Tato sekce zjišťuje, kolik energie vaše škola spotřebuje. Když využíváme energii, uvolňuje se do atmosféry uhlík. To vede ke změnám světového klimatu jako jsou velké bouře nebo sucha, postihující nejvíce nejchudší země.

Elektronika, osvětlení, topení nebo dopravní prostředky využívají energii přímo. Spotřeba energie při přepravě jídla do školy, úklidu, ohřevu vod či likvidaci odpadu je méně viditelná.

3A Energie

Celkový účet za energie za celé čtvrtletí před konáním šetření

Elektřina: Kolik kilowatthodin bylo spotřebováno?	kWh
Plyn: Kolik metrů krychlových bylo spotřebováno?	m ³
Pohonné hmoty: Kolik litrů bylo spotřebováno?	l
Je ve Vaší obci alternativní zdroj elektrické energie?	Ano/Ne
Využívá Vaše škola alternativní zdroje energie?	Ano/ Ne
Vytváří vaše škola nějakou vlastní energii?	Ano/ Ne

3B Elektronika

Elektronické štítky

Znáte pojem elektronické štítky?

Ano/Ne

Kolik studentů z třídy zná tento pojem (v%)?

Studenti

Nakupovali jste někdy nějaký elektronický přístroj s ohledem na el.štítky?

Ano/Ne

Kolik studentů z třídy (v%)

Další nápady

3C Osvětlení

Celkový počet světel

Počet světel/zářivek ve škole

Počet světel/zářivek s úspornými žárovkami/zářivkami

Podíl světel/zářivek s úspornými žárovkami/zářivkami

Během jednoho týdne sledujte, v kolika učebnách zůstalo po ukončení výuky rozsvíceno. Vytvořte si speciální tabulku (Den/Počet učeben celkem//Podíl nezhasnutých učeben)

3D

Celkový počet radiátorů

Počet radiátorů s termostatem

Podíl radiátorů s termostatem (v %)

%

Celkový počet oken

Počet oken s dvojitými skly nebo těsněním

Podíl oken s dvojitými skly nebo těsněním (v %)

Jiné

3E Doprava

Celkový počet lidí, kteří bydlí od školy ve vzdálenosti dosažitelné pěšky nebo na kole

Počet lidí z tohoto počtu, kteří chodí do školy pěšky nebo jezdí na kole

Podíl lidí z tohoto počtu, kteří chodí do školy pěšky nebo jezdí na kole (v %)

Celkový počet lidí, kteří bydlí od školy příliš daleko, aby chodili pěšky nebo jezdili na kole

Počet lidí z tohoto počtu, kteří jezdí hromadnou dopravou (pokud je dostupná)

Podíl lidí z tohoto počtu, kteří jezdí hromadnou dopravou (pokud je dostupná) (v %)

Celkový počet lidí, kteří bydlí od školy příliš daleko, aby chodili pěšky nebo jezdili na kole

Počet lidí z tohoto počtu, kteří jezdí autem a vezou dva a více lidí, včetně řidiče

Podíl lidí z tohoto počtu, kteří jezdí autem a vezou dva a více lidí, včetně řidiče (v %)

3G Voda

Jaká byla spotřeba vody za posledních půl roku nebo rok na jednoho člověka ve vaší škole?

Celkový počet vodovodních kohoutků

Počet kapajících/protékajících vodovodních kohoutků

Podíl kapajících/protékajících kohoutků (v %)

Celkový počet záchodů

Počet záchodů se šetřičem vody

Podíl záchodů se šetřičem vody (v %)

%

3H Odpady

Pokud je to možné, otevřete pytel s odpadky:	
Celkový počet položek	
Počet věcí, které by mohly být znovu použity nebo recyklovány	
Podíl věcí, které by mohly být znovu použity nebo recyklovány (v %)	%
Třídí Vaše škola odpady?	Ano/Ne
Papír	
Kov	
Sklo	
Plasty	
Baterie	
Bio odpad	
Tetrapaky	
Jiné	

Třídíte doma?

Počet studentů ze třídy, kteří třídí odpad v domácnosti.

Počet studentů ze třídy, kteří třídí odpad v domácnosti (v %)

Kompost

Je ve škole kompost?

Je používán? Ano/ Ne

Nádrž na vodu

Je ve škole nádrž na vodu?

Je používána? Ano / Ne

Zahrada

Má škola zahradu? Ano/ Ne

informování o výsledcích

Shromáždění

- Zorganizujte shromáždění, abyste zvýšili povědomí o šetření a aby se škola dozvěděla, co se děje, a mohla se zapojit.
- Zvažte pozvání přednášejícího zvenku, aby vysvětlil souvislosti mezi školou a chudobou ve světě.
- Fotografujte nebo nafilmujte shromáždění, dělejte rozhovory s lidmi v publiku, abyste zachytili jejich bezprostřední reakce a přesvědčili je, aby se zapojili.

Dotazníky, průzkumy, rozhovory

- Promyslete způsoby, jak zjistit názory na šetření a zvýšit informovanost o něm. Zkuste dotazníky, průzkumy, pohovory. Zadejte otázky typu: "Myslíte si, že se učíme dostatečně o životě v chudších zemích? Co myslíte, že by se mělo udělat? Měl byste zájem se zapojit? Jak šetření ovlivní lidi ve škole a ve světě?"
- Jeden ze způsobů, jak se dozvědět, co jiní lidé chtějí, je pořídit fotografii a ptát se, např. "Poznáváte tuto část školní jídelny? Víte, co se tam děje? Byl jste tam někdy? Co byste tam rád změnil? Co byste rád viděl, aby tam probíhalo?"

Grafy před a po

- Vytvořte graf ukazující, jaká byla situace před akcí a k jakým došlo následně změnám.
- Rozhodněte se, co budete měřit, např. realizované projekty, spravedlivě obchodované potraviny či spotřebu tepla.
- Grafy mohou být doplněny fotografiemi před a po, videoklipem, kresbou nebo citacemi.

Výzdoba školních chodeb

- Malujte na zdi, vyrobte koláže a sochy, které budou představovat jednotlivé části šetření.
- Vystavujte na klíčových místech, např. na školních chodbách nebo ve vstupním prostoru.
- Udělejte to zajímavým způsobem, bohatým na informace. Využijte abstrakcí, které lidi přinutí podívat se zblízka. Přidejte informace o tom, jak se zapojit.

Psaní dopisů

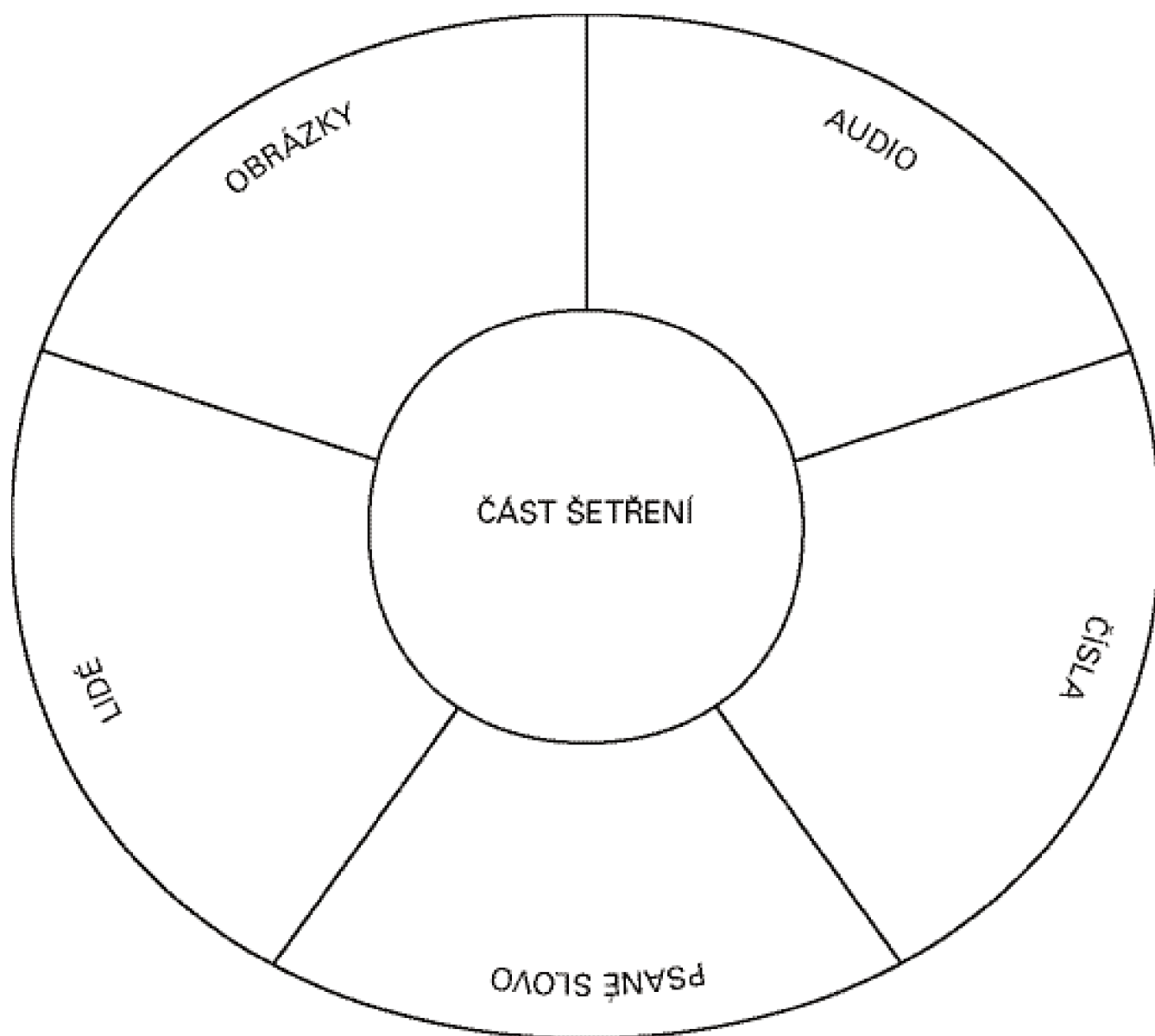
- Napište dopis někomu, kdo má vliv měnit věci ve škole, a někomu, kdo může zlepšit život v chudších částech světa, např. školní rada, ředitel, místní úřad, politik.
- Napište jim o šetření, problému, který jste objevili, a proč je důležité s tím něco udělat. Použijte pracovní list *Osnova k psaní přesvědčovacích dopisů*, která vám pomůže psaní strukturovat. Zvažte, proč píšete tento dopis, co adresát potřebuje vědět, o čem žádáte a jestli chcete odpověď.

Pracovní listy ke kroku 2

Kdo, kdy, kde?

Části šetření	Kdo je odpovědný za měření? (jména osob)	Kde měření bude probíhat? (např. chodba, třída)	Kdy bude měření probíhat? (den/čas)
SEKCE 1: AKCE NA PODPORU PRÁV VŠECH DĚTÍ 1A Co se učíte 1B Uskutečněné projekty			
SEKCE 2: AKCE ZA SPRAVEDLIVĚJŠÍ OBCHOD 2A Potraviny nakupované školou 2B Jiné výrobky (ne potraviny) nakupované školou 2C Recyklované výrobky nakupované školou			
SEKCE 3: AKCE KE ZMĚNĚ KLIMATU 3A Školní účty za energie 3B Elektronika 3C Osvětlení 3D Topení 3E Doprava 3F Potravinové míle 3G Voda 3H Odpad			

záznam zjištění

osnova pro psaní přesvědčovacího dopisu

Úvodní prohlášení

Provedli jsme šetření, abychom zjistili, jak se naše škola chová z globálního pohledu, a objevili jsme problém.

Problém je... ..

.....

.....

Argumenty na podporu tvrzení

Jde o problém, protože:

1.

2.

3.

Podklady

Posbírali jsme mnoho podkladů, např.:

1.

2.

3.

Shrnutí

Myslím, že jsme ukázali, že...

krok 3: jednat

Cílem kroku 3 je:

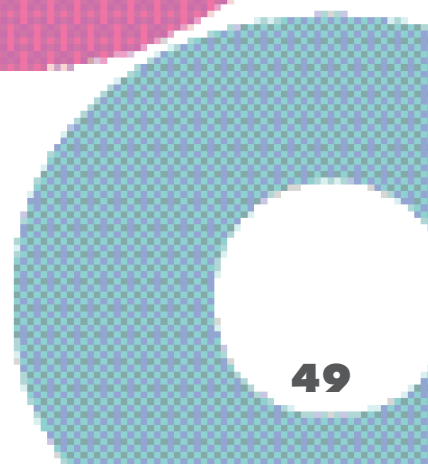
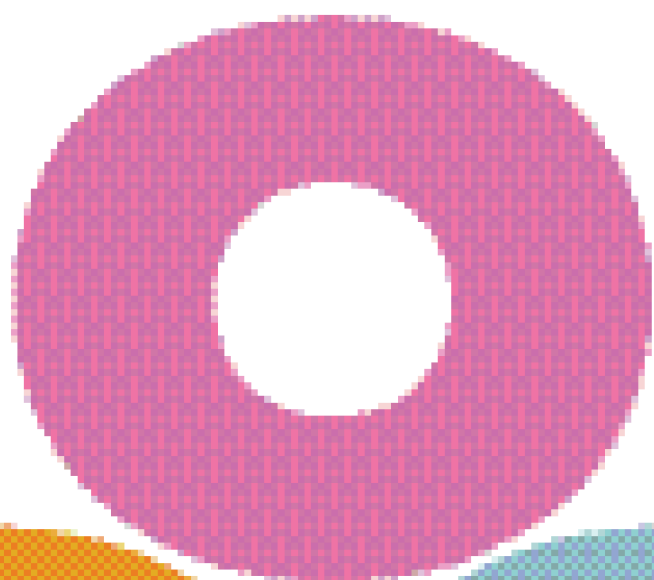
- rozhodnout, jaké projekty budou provedeny, jejich naplánování a sběr podkladů
- srovnat situaci před a po
- informovat o zjištěných kreativním způsobem

Než studenti dospějí ke kroku 3, ústřední organizační tým bude mít zanalyzovány výsledky šetření a navrhne možné problémy k řešení pro vaši školu. Také škola bude mít příležitost přijít s vlastními náměty.

Aktivity pomáhají studentům vybrat jeden školní problém k řešení a rozhodnout o projektu, který problém vyřeší. Vytvoří akční plán a průběh a výsledky projektu zaznamenají.

Dále studenti zopakují šetření podle kroku 2, zašlou výsledky na www.globalactionschools.org a porovnejí změny před a po provedení projektu.

Nakonec studenti informují o dosažených změnách klíčové osoby ve škole i mimo ni. Vyhodnotí, co se podařilo, co mohlo být lepší a jak přistoupí k dalším problémům, které by bylo potřeba řešit.

Aktivity na výběr:

Vyberte námět	51	Informování o změnách	56
Hlasujte nohama	51	Výstavy	56
Klasifikace námětů	51	Hudba, píseň a tanec	56
Porovnání dvojic námětů	52	Využití médií	56
Rozhodování o projektu	53	Reflexe	57
Cihly a kladiva	53	Reflexe	57
Jaký projekt?	53	Terč	57
Matrice dopadů	53	Tabulka dovedností	57
Vytvoření akčního plánu	54	Návaznost	57
Řeka jako časová linka	54	Dvojité kolo	58
Plánovací strom	54	Oslava	58
Kodex akce	54		
Akční plán	54	Pracovní listy ke kroku 3	59
Zaznamenání projektu	55		
Záznam projektu	55		
Rychlé otázky	55		

vyberte námět

Hlasujte nohama

- Vyslechněte a odpovězte na následující otázku: Co vás na šetření nejvíce zajímá? Které věci ve škole byste nejraději změnili?
- Rozmístěte kusy papíru kolem místnosti. Na každý napište jeden námět. Podobné náměty mohou být napsány na jednom listě.
- Vyslechněte následující otázku a postavte se na místo, kde je tento námět umístěn. Který námět je podle vás nejdůležitější a proč? Poslouchejte další otázku a rozhodněte se, zda se znovu přemístíte: Který podnět můžete jako skupina zmírnit? Proč?
- Uvažujte o výběru, který jste udělali. Můžete "prodat" vaše důvody výběru někomu jinému, abyste ho povzbudili k pohybu.
- Udělejte seznam všech námětů na tabuli. Hlasujte pro problémy, které vnímáte, že je jako třída můžete společně řešit. Každý má pět hlasů. Může je všechny věnovat jednomu problému, nebo je rozdělit mezi více témat.

Klasifikace námětů

- Napište náměty do levého sloupce pracovního listu *Klasifikace námětů* a ohodnoťte každý číslem od 1 do 5 dle daných kritérií.
- Sečtěte čísla a rozhodněte, zda je možné nejvíce ovlivnit problém, který má nejvyšší součet. Pokud ne, opakujte úkol za použití jiných kritérií.

Porovnání dvojic námětů

- Namalujte tabulku a vepište stejné náměty oběma směry, viz příklad níže:

	Rasismus	Nedostatečná recyklace skla	Plýtvání vodou
Rasismus	x		
Nedostatečná recyklace skla		x	
Plýtvání vodou			x

- Procházejte sloupce a řádky pro každou dvojici námětů a rozhodněte, který je důležitější. Například v prvním rámečku se po studentech chce, aby rozhodli, který námět je pro ně důležitější - rasismus nebo nedostatečná recyklace skla. Nejdůležitější námět je ten nejčastěji označený.
- Mřížka může být použita také k získávání hlasů pro jednotlivé náměty.

rozhodování o projektu

Cihly a kladiva

- Představte si, jak by měla vypadat ideální škola – taková, která by vybraný problém neměla. Namalujte obrázek nebo mapu a vyjádřete, jak škola vypadá nyní ve srovnání s ideálním stavem.
- Namalujte zeď z cihel. Na každou napište překážku, která brání uskutečnění vize ideální školy, např. potraviny ve školních prodejnách automatech, které nejsou pořízeny podle zásad spravedlivého obchodu. Vytvořte si z papíru kladiva na rozbíjení cihel a napište na ně možné postupy k odstranění jednotlivých překážek, např. zorganizování plakátové kampaně, bojkot prodejných automatů.
- Prodiskutujte, jestli je projekt SMART (“chytrý”) podle následujících ukazatelů:
 - S Specifický – může být jasně vymezen
 - M Měřitelný – každou změnu lze změřit
 - A Dosažitelný (z aj. achievable)
 - R Realistický – může se uskutečnit, nejsou finanční ani personální překážky
 - T Časově vymezený (time-bound) – je možné jej dosáhnout v určitém čase, např. v horizontu školního roku

Pokud není výsledek SMART, pokuste se ho znovu vymežit tak, že se budete soustředit jen na určitou část projektu.

Jaký projekt?

- Vytvořte seznam možných projektů do pracovního listu *Jaký projekt?* Zvažte každý námět použitím otázek z řádku na ose X a jedné otázky, kterou si určíte sami.
- Když je matrice hotová, vyberte projekt, který nejvíce odpovídá zájmům třídy a nebrání mu žádné překážky.

Matrice dopadu

- Udělejte seznam akcí, které přicházejí k vybranému námětu v úvahu, vyhodnoťte jejich dopad s použitím pracovního listu *Matrice dopadu*.
- Akci umístě v pravém dolním rohu je pravděpodobně lepší vynechat.

vytvoření akčního plánu

Řeka jako časová linka

- Nakreslete doprostřed podlahy řeku nebo ji umístěte na nástěnku na zdi. Můžete jí vytvořit třeba spojením více papírů z flipchartu, na které řeku namalujete, případně použít jiné materiály.
- Řeka znázorňuje úkoly, které je třeba udělat k dosažení cíle, v chronologickém pořadí. Pramen řeky znázorňuje současný stav a ústí řeky výsledek. Přítoky představují jednotlivé kroky a jejich pořadí. Případné překážky mohou být vyjádřeny např. jako kameny v korytě řeky, vodopády, víry atp. Řeka může být dotvářena podle toho, jak projekt postupuje.

Plánovací strom

- Umístěte tvar stromu doprostřed třídy. Může být tvořen více kusy papíru z flipchartu sepnutými k sobě, na kterých je namalovaný strom. Může být také ze dřeva či jiných materiálů.
- Na kmen napište nebo nalepte symbol pro vybraný projekt. Napište nebo vytvořte symboly pro cíle a umístěte je jako plody. Úkoly, které je třeba udělat, aby bylo dosaženo cílů, znázorněte jako větve, např. vytvoření fotografií, napsání dopisu, výzdoba. Zdroje, které budete potřebovat, např. určité dovednosti, materiály, kontakty, znázorněte jako kořeny. Mohou být přidány listy se jmény lidí a jejich funkcí v projektu.
- Použijte strom jako základ pro debatu o následujících otázkách: V jakém pořadí musí být úkoly udělány? Je možné je všechny splnit? Které jsou nejdůležitější? Kdo udělá co?

Kodex akce

- Vytvořte kodex, který stanoví cíl/e projektu a popíše, jak projekt přispěje k omezení chudoby ve světě. Např. "Náš cíl je zvýšit recyklaci a opakované užívání plastů ve škole. Uděláme výtvarnou instalaci z plastových věcí odhozených do koše a informační tabule vysvětlující souvislost s chudobou ve světě. Na výrobu plastů je potřeba mnoho energie, což přispívá ke změnám klimatu, které nejvíc zasahují nejchudší lidi na světě."

Akční plán

- Použijte již hotové nákresy a pracovní listy k dokončení pracovního listu *Akční plán*. Bílé rámečky je třeba vyplnit před zahájením projektu, šedé po skončení.

zaznamenání projektu

Záznam projektu

- Použijte pracovní list *Záznam projektu* k zaznamenání průběhu projektu. Uvedte, jaké podklady byly pořízené v každé jeho etapě, např. fotografie, filmové nahrávky, aktualizace webových stránek, příběhy, nákresy.

Rychlé otázky

- Udělejte krátké rozhovory, abyste zjistili názory lidí na projekt. Připravte si jednoduché otázky, na které lze odpovědět ano/ne a/nebo otázky s výběrem z více odpovědí, a vložte je do tabulky, kterou lze snadno vyplnit.
- Připojte jednu nebo dvě otázky, které se ptají na názor, abyste získali obecný obrázek, jaký dojem projekt na lidi udělal.
- Znázorněte výsledky jako graf nebo tabulku.

informování o změnách

Výstavy

- Uspořádejte o dosažených změnách ve škole výstavu. Rozhodněte, co vystavíte, a komu je výstava určena.
- Vyberte výstavní prostor a dobu, zvolte materiály. Zvažte, co potřebují návštěvníci výstavy vědět, jak toto co nejlépe zprostředkujete, v jakém pořadí by měli návštěvníci předměty vidět.
- Vymyslete hodnotící dotazník. Zjistěte, co se lidem na výstavě líbilo, co se dozvěděli nového o projektu i způsobech, jakým byl plánován a proveden, jak lze výstavu zlepšit.
- Výstavu nafotťe nebo nafilmujte, udělejte rozhovory s lidmi, využijete toho k dalšímu rozšiřování informací o projektu.

Hudba, píseň a tanec

- Složte krátkou skladbu, píseň nebo tanec na oslavu i zvýšení povědomí o změnách ve škole. Tyto formy komunikace jsou zábavné, pomáhají udržet motivaci a jejich prostřednictvím se informace dostanou k dalším lidem.
- Zvažte, jak a kde informace šířit s využitím pracovního listu *Možnosti médií*, např. místní rozhlas nebo pětiminutová scénka předvedená např. při slavnostním ukončení školního roku nebo na školní besídce.

Možnosti médií

- Pročtěte si pracovní list *Možnosti médií* a promyslete způsob šíření informací o změnách ve škole. Média mohou oslovit velký počet lidí a přimět je, aby se pouštěli do podobných projektů.
- Vyberte si jedno médium, na které se soustředíte, např. místní televizní stanici nebo divadlo. Uvažte, kdo budou vaši diváci, co je nejvíce zajímavá a čeho si asi nejspíše všimnou.
- Zjistěte, jak média oslovit, např. emailem, faxem nebo poštou. Přesvědčte je, že změny, ke kterým ve škole došlo, stojí za odvěsání.

Reflexe

- Použijte otázky z pracovního listu *Reflexe* k diskuzi, jak dobře skupina pracovala, jestli měl projekt nějaký dopad, jak poznamenal školu, co by mohlo být příště uděláno jinak.
- Přiřadte barvu pro každou kategorii, např. červená pro "Společná práce" a modrá pro "Výsledný dopad", napište odpovědi na otázky na papíry vystříhané do tvaru komiksových bublin. Toto můžete použít i jako třídní výstavku.
- Pokud se projekt nevydařil dle očekávání, následující otázky mohou být užitečné: Proč se projekt nezdařil tak, jak jsme doufali? Byla skupina příliš ctižádostivá nebo nedostatečně ctižádostivá? Měla skupina dostatek zdrojů? Bylo by lepší vybrat jiný projekt? Proč?

Terč

- Vyberte čtyři ukazatele ke změření toho, co jste se naučili, např. pokládání otázek, účast v diskuzích, hledání souvislostí mezi školou a globálními tématy a zábava a nakreslete je do rámečků na pracovním listě *Terč*.
- Na konci každého úkolu nebo kroku umístěte lepící puntík podle dosažení míry splnění. Střed znázorňuje vysokou úspěšnost, vnější okraje nízkou. Svou volbu okomentujte.
- Tuto činnost zopakujte s užitím konkrétních "akcí" jako ukazatelů, např. zdravé stravování, chození do školy pěšky, zhasínání.

Tabulka dovedností

- Pracovní list *Tabulka dovedností* lze použít k zaznamenání dojmů, které studenti mají z toho, jak komunikovali, jak se podíleli a jak reagovali. Další ukazatele mohou být doplněny na konec tabulky, studenti si také mohou zvolit své vlastní hodnocení a dát mu odlišnou grafickou podobu.

Návaznost

- Studenti se postaví do řady podle toho, jak vnímají velikost změny, kterou jejich projekt způsobil. Ti s kladnými pocity stojí na jednom konci řady, ti s neutrálními uprostřed, ti s negativními pocity na opačném konci řady. Rozestavení lze využít pro debatu o tom, co je třeba udělat k tomu, aby se více lidí mohlo posunout směrem k pozitivnímu konci. Je možné rozebírat podrobněji extrémní postoje na obou koncích nebo řadu přeorganizovat, na jednom konci studenti spokojení Vždy, uprostřed Ně kdy, na druhém konci Nikdy.
- Studenti vysvětlují, proč se postavili na určité místo. Když větší počet studentů objasní svá rozhodnutí, zeptejte se ostatních, jestli se jejich názory mění a jak. Povzbuzujte studenty s opačnými postoji k výměně názorů.

Dvojité kolo

- Třída utvoří dva kruhy se stejným počtem studentů, jeden uvnitř druhého. Kruhy se otáčejí opačnými směry, dokud učitel neřekne "Zastavit". Pak se každý zeptá toho naproti druhého kruhu např. co ho bavilo, jak se cítil zapojený, co by udělal příště jinak.

Oslava

- Naplánujte způsob, jakým oslavíte dosažené výsledky, např. předání diplomů, prezentace projektu, posláání lístku s poděkováním ostatním.
- Napište děkovný dopis nebo email všem, kteří přispěli k uskutečnění projektu. Vysvětlete, co se zdařilo a co naopak nepodařilo, připojte vybrané podklady z projektu, např. fotografie, výstřižky z novin.

Pracovní listy ke kroku 3

Klasifikace námětů

Námět	Jak moc se mě týká?	Jak moc se týká školy?	Jak moc se týká lidí v jiných částech světa?	Jak je nespravedlivý?	Jak je naléhavý?	Celkem
	5 = mnoho 1 = ne příliš	5 = mnoho 1 = ne příliš	5 = mnoho 1 = ne příliš	5 = mnoho 1 = ne příliš	5 = mnoho 1 = ne příliš	5 = mnoho 1 = ne příliš
Naše volba je:						

jaký projekt?

Projekt	Jak dlouho bude trvat jeho naplánování?	Jak snadné je ho provést?	Jak velký dopad bude projekt mít – na školu, v místě, kde žiji, a globálně?	Kdo nám může pomoci?	Kdo nám realizaci projektu může zkomplikovat?	Vaše otázky...

matrice dopadů

	Velký dopad	Střední dopad	Malý dopad
Snadné provést			
Středně obtížné provést			
Obtížné provést			

akční plán

Námět

Co chceme ve škole změnit?

Projekt

Co uděláme?

Informovat

Komu chceme o změně říci? Jak?

POdklady

Jakými způsoby projekt doložíme?

Změna

Co se změnilo?

záznam projektu

Projekt

Místo

Čas

Nejprve jsme...

Podklad/Důkaz

Potom jsme...

Podklad/Důkaz

Pak jsme...

Podklad/Důkaz

Nakonec jsme...

Podklad/Důkaz

Další komentáře

Podklad/Důkaz

možnosti médií

Druh média	Název společnosti	Co bychom mohli nabídnout ke zveřejnění	Výhody spolupráce	Nevýhody spolupráce
Místní noviny				
Celostátní noviny				
Místní rozhlas				
Celostátní rozhlas				
Místní televize				
Celostátní televize				
Filmová společnost				
Zpravodajské webové stránky				
Vzdělávací webové stránky				
Projektové webové stránky				
Divadelní společnost				
Hudební skupina				
Taneční skupina				
Reklamní společnost				
Jiné				

Příště

Co příště uděláte jinak?
Co vám působilo největší potíže?
Stalo se něco neočekávaného?

Měním se

Co vás nejvíce bavilo? Jaké dovednosti
jste získali?
Změnil se způsob, jakým budete
přemýšlet a chovat se v budoucnu?

Globální škola

Přemýšleli jste, jak je vaše
škola propojená se světem?
Považujete se za aktivního
obyvatele zeměkoule? Proč?

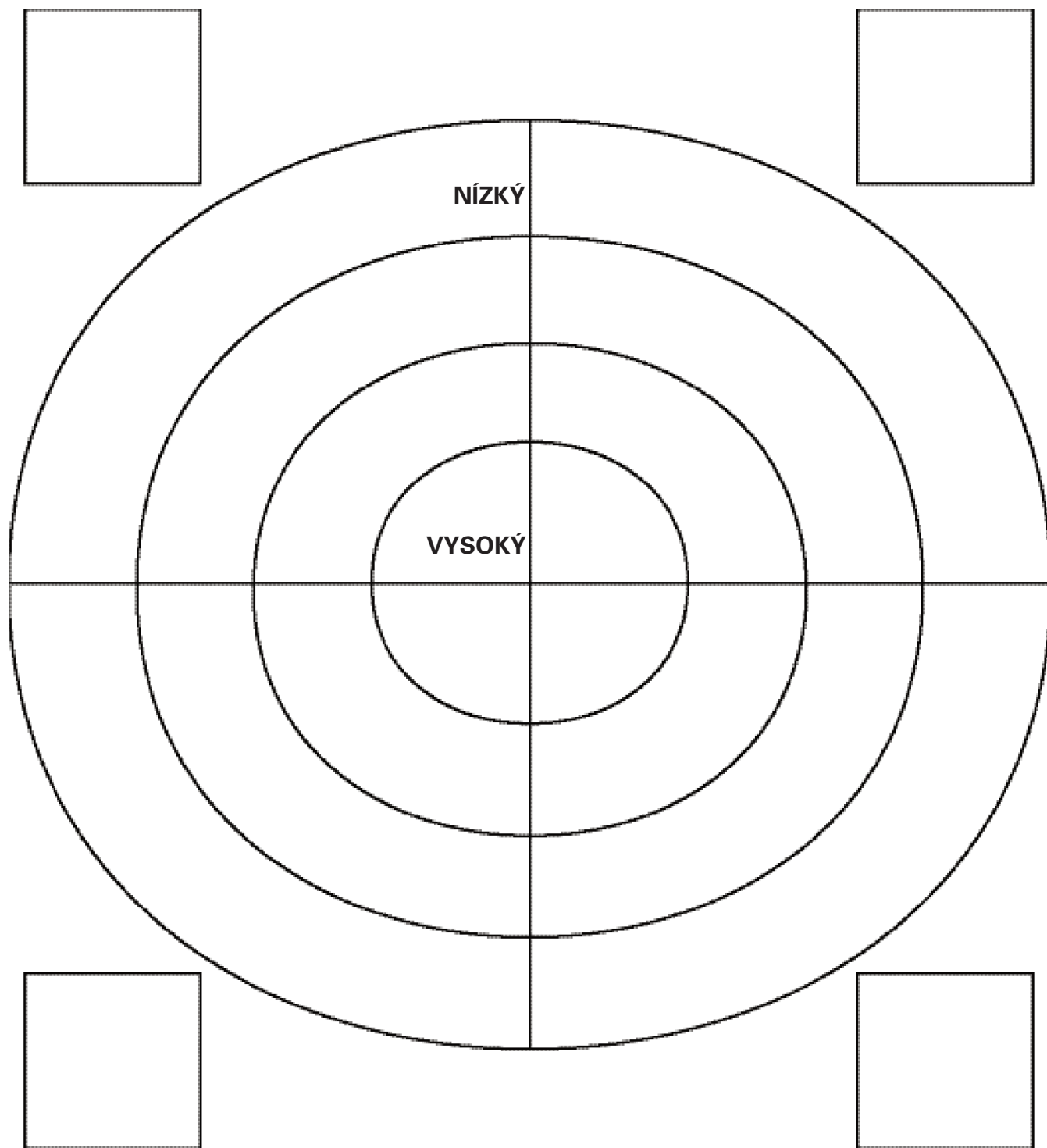
Práce ve skupině

Jak jsme společně pracovali?
Dokázala se skupina rozhodnou
tak, aby s rozhodnutím všichni
členové mohli souhlasit?

Provádění změn

Změnili jsme něco? Jak to
víme? Co byl náš největší úspěch?

terč

tabulka dovedností

Vysoké hodnocení	1	2	3	4	5	6	Nízké hodnocení
Velmi spokojený							Velmi nespokojený
Mnoho se naučil							Nic se nenaučil
Získal jistotu							Ztratil jistotu
Pracoval samostatně							Nepracoval samostatně
Spolupracoval ve skupině							Nespolupracoval ve skupině
Snadno se zapojoval do diskuzí							Obtížně se zapojoval do diskuzí
Snadno vyjadřoval vlastní názor							Potíže s vyjádřením vlastního názoru
Snadno naslouchal názorům druhých							Obtíže s nasloucháním názorů druhých
Vyjednával dobře							Nevyjednával dobře
Rozhodoval							Nerozhodoval
Plánoval dobře							Neplánoval dobře
Reagoval na nápady							Nereagoval na nápady
Byl aktivní							Byl pasivní
Měřil dopad jednání							Neměřil dopad jednání
Dosáhl změny							Nedosáhl změny

